

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.059/2019/4. szám

MISKOLCI TÖRVÉNYSZÉK 2.		
Polgári Iroda		
Az ügy száma: P/6	20601/2016	
Érkezett:	2019. MAJ. 15	
Pld.:	Mell.:	db
Érk. Módja: postán /gyűjtőládába / személyesen / e-mailen / faxon / hivatali kézbesítés		
aláírás:		

A Debreceni Ítéltábla a dr. Hüttl Tivadar ügyvéd (1136 Budapest, Tátra utca 15/B. I/1.) és a dr. Nónay Gábor ügyvéd (3525 Miskolc, Városház tér 9.) által képviselt Társaság a Szabadságjogokért Közhasznú Egyesület (1136 Budapest, Tátra utca 15/B.) I. rendű, valamint a dr. Ammann Zsuzsa ügyvéd (1055 Budapest, Szent István körút 19.) által képviselt Másság Alapítvány (1085 Budapest, Üllői út 68.) II. rendű felperesnek – a dr. Kapás Katalin ügyvéd (3525 Miskolc, Mátyás király utca 6. I/3.) által képviselt Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata (3525 Miskolc, Városház tér 8.) I. rendű, Miskolc Polgármesteri Hivatal (3525 Miskolc, Városház tér 8.) II. rendű és a Miskolci 11. számú Ügyvédi Iroda (3530 Miskolc, Corvin utca. 5. fszt./1., ügyintéző: dr. Boholy György és dr. Dudás Gábor ügyvédek) által képviselt Miskolci Önkormányzati Rendészet (3531 Miskolc, Győri kapu 27/B.) III. rendű alperes ellen egyenlő bánásmód megsértése miatt indított perében a Miskolci Törvényszék 13.P.20.601/2016/95. számú ítélete ellen az I. és a II. rendű alperesek által 97., a III. rendű alperes által 96. sorszám alatt benyújtott fellebbezések folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a fellebbezett részét helybenhagyja.

Kötelezi egyetemlegesen az I. és a II. rendű alperest, hogy 15 napon belül fizessenek meg a felperesek mint egyetemleges jogosultak részére 12 700 (tizenkétezer-hétszáz) forint másodfokú perköltséget. Kötelezi a III. rendű alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesek mint egyetemleges jogosultak részére 12 700 (tizenkétezer-hétszáz) forint másodfokú perköltséget.

Megállapítja, hogy 96 000 (kilencvenhatezer) forint le nem rótt fellebbezési illetéket az állam visel.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

I.

A Központi Statisztikai Hivatal (a továbbiakban: KSH) szegregátumnak tekinti a fizikailag egybefüggő, minimum egy háztömbből, négy utca vagy közterület között elhelyezkedő ingatlanokból álló településrészt, ahol a szegregációs index eléri az 50%-ot. Az I. rendű alperes 2008. évi Integrált Városfejlesztési Stratégia Antiszegregációs

Terve (a továbbiakban: IVS) 18 szegregátumot tartott számon Miskolcon, amelyek száma a KSH nyilvántartásai és az I. rendű alperes 2014. évi Integrált Településfejlesztési Stratégiája (a továbbiakban: ITS) szerint 2011-re 13-ra csökkent. A szegregátumok lakói olyan alacsony társadalmi státuszú, szegénységben élő emberek, akik között jelentősen felülreprezentáltak a roma nemzetiségűek. A szegregátumokon kívül Miskolcon találhatóak olyan gettósodott lakóépületek, utcák és területek is, amelyek noha nem minősíthetők szegregátumnak, a lakói mégis túlnyomórészt alacsony társadalmi státuszú, szegénységben élő emberek, akik között jelentősen felülreprezentáltak a roma nemzetiségűek.

2011. és 2015. év eleje között az I. és a II. rendű alperesek más hatóságokkal és közüzemi szolgáltatókkal közös, összehangolt ellenőrzéseket találtak ki és szerveztek meg Miskolcon, amelyeket 2013. március 31-ig a II. rendű alperes Közterület-felügyeleti és Rendészeti Osztálya, ezt követően pedig az önálló önkormányzati költségvetési szervként létrehozott III. rendű alperes bonyolított le. Az összehangolt ellenőrzések szinte kizárólag Miskolc szegregátumait, gettósodott lakóépületeit, utcáit és területeit érintették az alábbiak szerint:

Az ellenőrzött szegregátumok: Lyukóvölgy, Csermőke/Magashegy, Bábonyibérc, Tatárdomb, Muhi utca, Cinka Panna utca, Verseny utca, Tetemvár, Számozott utcák, Víkendtelep, Nagyavas, Hidegsor, Domb utca, Ruzsini út, Avasi pincesor Muszkástelep része, Várhegy utca, Miskolctapolca-kőfejtő, Szonditelep, Szondi György utca, Szinva utcai bérház, Vasgyári út, Böngér utca, Kabók utca, Aczél utca, Réz utca, Kalapács utca, Békeszálló telep, Gizella utca;

Az ellenőrzött gettósodott lakóépületek, utcák, területek: Pingyom (a város határában lévő gettósodó telep), Perces/Vájár, Aknász, Bányamécs, Csipkevirág utcák (romák által sűrűn lakott településrész), az Avas alacsony státuszú személyek által lakott lakóépületei (a Szentgyörgy úton, a Szilvás utcán, a Testvérvárosok útján, az Áfonyás utcán, a Gesztenyés utcán, a Sályi István utcán), Király utcai önkormányzati bérházak, Szentpéteri-kapui bérház (alacsony státuszú személyek, főként romák által lakott bérház), Kishunyad utca (belváros alacsony státuszú személyek által lakott utcája), Napsugár utca – Közdomb utca – Bandzsalgó dülő részen (város határában lévő főként romák által lakott utcák), Wass Albert utca (Lyukóvölgyben lévő alacsony státuszú személyek által lakott utca).

Az ellenőrzéseket a polgármesteri kabinet közbiztonsági referense szervezte olyan formában, hogy előzetesen e-maileket juttatott el azoknak a hatóságoknak és közüzemi szolgáltatóknak, amelyek jelenlétére és tevékenységére az I. rendű alperes igényt tartott. Ebben közölte, hogy mikor és hol terveznek ellenőrizni, továbbá ehhez kapcsolódóan ki, mikor és hol tart eligazítást. Az érintett hatóságok és közüzemi szolgáltatók: a II. rendű alperes egyes szervezeti egységei (pl. az egészségügyi és szociális osztály, az egészségügyi, a szociális bizottság elnöke, a sajtószóvivő), a III. rendű alperes, a Miskolci Rendőrkapitányság, az ÉMÁSZ Zrt., a Miskolci Járási Hivatal Járási Népegészségügyi Intézete, a Miskolci Járási Hivatal Járási Gyámhivatala, a DIGI Kft., a Miskolci Városgazdálkodási Kht., a MIVÍZ Kft. (a helyi víziközmű szolgáltató) és a MIHŐ Kft. (a helyi fűtés és használati melegvíz közszolgáltató) voltak, amelyek maguk döntöttek arról, hogy a közös ellenőrzésen részt vesznek-e.

Az ellenőrzéseket általában 10-40 fő hajtotta végre. A résztvevők számára a helyszínen a II. rendű alperes Közterület-felügyeleti és Rendészeti Osztályának, majd 2013. április 1-től a III. rendű alperesnek a vezetője tartott eligazítást. Ezután a jelenlévő hatóságok és közszolgáltatók munkatársai közösen végimentek az előre meghatározott útvonalon, ahol szinte minden ingatlant, lakást ellenőriztek. Az érintett lakók az ellenőrzésről nem kaptak előzetes értesítést, az ellenőrzés okáról, céljáról, kimeneteléről és a jogorvoslati lehetőségekről a helyszínen sem kaptak tájékoztatást. A hatósági személyek nem igazolták magukat, de általában egyenruha alapján megkülönböztethetőek voltak. Az érintett lakók közül sokan panaszkodtak az ellenőrzésben részt vevők beszédstílusára, annak udvariatlan, megalázó, kioktató jellegére, ugyanakkor erőszakos fellépés nem történt. Egy-egy lakásba általában 4-6 fő lépett be egyszerre. Az ellenőrzöttektől személyi igazolványt, lakcímkártyát kértek: az igazoltatást a II. rendű, majd 2013. április 1-től a III. rendű alperes közterület-felügyelői és a rendőrök végezték. Az ellenőrzést végzők bementek a lakásokba, azok tisztaságát is ellenőrizték, sokszor a hűtőszekrénybe és a fürdőszobába is benéztek. Az ellenőrzéseket előzetesen egyeztetve, szisztematikusan, szinte heti rendszerességgel végezték és többször megismételték: volt, ahol egy hónap alatt több alkalommal is jártak. Az ismételt ellenőrzések a már korábban igazolt tényekre irányultak, ezeket az ismételt ellenőrzéseket az érintettek különösen zaklatónak élték meg. Az ellenőrzésekről nem jegyzőkönyv, hanem csupán egy adat- és cselekményrögzítő lap készült, amelyet aláírtak az érintettekkel is, de abból példányt számukra nem adtak. A párhuzamosan zajló eljárások miatt nehezen volt értelmezhető az érintettek számára a jogszabályi háttér, az átláthatatlan, párhuzamos ellenőrzések a különböző eljárási szabályok összehangolását és a jogorvoslati jog érvényesítését is akadályozták.

Noha ebben az időszakban a szegregátumok és gettósodott lakóépületek, utcák és területek lakóinak viselkedésével kapcsolatban valóban érkeztek lakossági panaszok az I. és a II. rendű alperesekhez, az összehangolt ellenőrzéseket jóval nagyobb területen és sokkal szélesebb személyi körben végezték el, mint ami ezen bejelentésekből következhetett volna. Miskolc azon lakóépületeiben, utcáiban és területein pedig, ahol nem élnek alacsony társadalmi státuszú, mélyszegénységben élő, túlnyomórészt roma származású emberek, ilyen típusú és célú összehangolt ellenőrzésekre nem került sor.

Az I. rendű alperes polgármestere az önkormányzat közgyűlésének több alkalommal is számot adott a következők szerint az összehangolt ellenőrzésekről:

- a 2012. szeptember 27-én elfogadott „Beszámoló a »fészekrakó probléma« megoldására irányuló intézkedések eredményességéről” (a továbbiakban: Beszámoló-I.);
- a 2013. március 7-én elfogadott „Beszámoló Miskolc Megyei Jogú Város Közbiztonsági és Bünmegelőzési Stratégiájában foglalt feladatok 2011-2012. évi teljesítéséről” (a továbbiakban: Beszámoló-II.); valamint
- a 2014. november 13-án elfogadott „Beszámoló a nyomortelep-felszámolási, a »fészekrakó« és az ezekkel összefüggő közrendet és közbiztonságot érintő folyamatokról” (a továbbiakban: Beszámoló-III.).

A Beszámoló-I-ben úgy fogalmazott, hogy „az ún. »fészekrakók« egy része az Avasra (illetve a város más körzeteibe) »telepített«, többségében szegény sorsú, sokszor írástudatlan, tartósan munkanélküli, nagy családos ember, akik részben Miskolc közigazgatási határán kívülről, részben a város külső területeiről kerültek a lakótelepekre, és az új lakóközegükben nem voltak képesek a beilleszkedésre, nem

akarnak, nem is tudnak alkalmazkodni, jelentős részük bűnöző életmódot folytat. A »fészekrakó ügygel« kapcsolatban százas nagyságrendben indult ellenük büntetőeljárás. A köztudatban szintén »fészekrakó« kategóriába sorolják a lakosság azon rétegeit, akik a környező települések valamelyikéről érkeztek Miskolc peremvidékeire a jobb megélhetés, kedvezőbb segélyezési rendszer reményében. Róluk is elmondható, hogy életfelfogásuk az átlagtól eltérő, szociálisan hátrányos helyzetű emberek, akik a központi bevételekből származó juttatások formájában hozzájuk eljutó jövedelmet gyakran bűncselekményekből, lopásokból egészítik ki.” A Beszámoló-I. az ebből eredő „fészekrakó probléma” megoldásának eszközeként mutatja be az összehangolt ellenőrzéseket, kifejtve, hogy „a probléma rendkívül összetett társadalmi és szociológiai kérdéseket érint, melynek megoldása is csak komplexen, több irányból, több szerv összefogásával valósítható meg, ezért a Polgármesteri Hivatal munkatársai hatékony együttműködést alakítottak ki a társszervekkel (...) és a szolgáltató társaságokkal (...). Egyeztetés a rendőrséggel heti rendszerességgel történik, mely alapján eseti céllenőrzésekre kerül sor. Szervezett közös akciókban heti vagy akár napi szintű bejárásokban vesznek részt a munkatársaik. A szervezett ellenőrzések során az érintett szervek 1-1 fő illetékes munkatárssal képviseltetik magukat, így a probléma komplex kezelésére van lehetőség.” A Beszámoló-I. utal arra is, hogy „mára az önkormányzat megteremtette azt a személyi és technikai hátteret, mely alkalmas arra, hogy az utóellenőrzések is folyamatosak legyenek, amely lehetőséget biztosít a büntetésből nem tanuló egyének ismételt felelősségre vonására.” Kifejti továbbá, hogy „természetesen az összes intézkedés nem arányosan oszlik meg a város különböző területén, mivel vannak a problémával súlyosan érintett városrészeink, mint az avasi lakótelep, a számozott utcák környéke, illetve a peremvidékek közül a Lyukóvölgy városrész, ahol szervezettebb, gyakoribb ellenőrzésekre van szükség.” A Beszámoló-II. az összehangolt ellenőrzéseket szintén a „fészekrakó-probléma” megoldásaként mutatja be, a Beszámoló-III. pedig arról is tájékoztatást ad, hogy felgyorsult a nyomortelepek felszámolása.

A felperesek 2014. február 27-én az Alapvető Jogok Biztosához fordultak a közös ellenőrzések miatt. Ennek folytán az Alapvető Jogok Biztosa és a Magyarországon élő nemzetiségiek jogainak védelmét ellátó biztoshelyettes a III. rendű alperes létrejöttét, azaz a 2013. április 1. napját követő időszak tekintetében közös vizsgálatot indítottak, amelynek eredményeként 2015. június 5-én közös jelentést tettek közzé (a továbbiakban: Ombudsmani Jelentés). Ebben megállapították, hogy az összehangolt ellenőrzések megfelelő jogszabályi felhatalmazás nélkül folynak és sértik az érintettek alapvető jogait, ezért javasolták azok haladéktalan megszüntetését, valamint azt, hogy az I. rendű alperes és annak szervei, intézményei az eljárásuk során tartsák be a garanciális jogszabályi előírásokat.

II.1.

Az I. rendű alperes polgármestere a Beszámoló-I.-ben úgy fogalmazott, hogy „a »Fészekrakós« ügyekkel, intézkedésekkel kapcsolatban folyamatos a tájékoztatás a lakosság felé a Miskolci TV adatbázisaiban (napi híradók, stúdióbeszélgetések), a Miskolci Napló hasábjain. A közbiztonsági helyzet reális megközelítése, nyílt őszinte feltárása javítja a lakosság biztonságérzetét.” Ennek megfelelően az ellenőrzésekről az I. rendű alperes közvetett tulajdonában álló helyi sajtó: a minap.hu folyamatosan hírt adott, ezáltal az összehangolt ellenőrzések széles körű nyilvánosságot kaptak, azokról a miskolci lakosok rendszeresen tájékozódhattak. Az itt megjelenő híradásokban

elhelyezett fotókon rendszeresen hatósági személyek igazoltattak láthatóan roma származású személyeket.

A Beszámoló-I. ügy jellemezte a „fészekrakókat”, hogy ezek „a részben Miskolc közigazgatási határán kívülről, részben a város külső területeiről a lakótelepekre került emberek új lakóközegükben a beilleszkedésre nem voltak képesek. Nem tudnak, nem is akarnak alkalmazkodni, jelentős részük jelenleg is bűnöző életmódot folytat, deviáns magatartást tanúsít.” Azt is tartalmazza, hogy „ezekben a városrészekben él a legtöbb olyan deviáns magatartást tanúsító ember, akik nem tisztelik a közösségi együttélés írott és íratlan szabályait, a mindennapi tevékenységük jelentős része jogszabályokba ütközik és életvitelükkel megzavarják a sok esetben évtizedek óta tisztességesen élő lakóközösséget.”

Az I. rendű alperes polgármestere 2013. január 16-án az alábbi nyilatkozatot tette a boon.hu internetes portálnak:

„Dr. Kriza Ákos kifejtette, hogy felháborítónak tartja a kanadai kormány akcióját, azt, hogy csakis Miskolcon kívánnak hirdetni, csak a miskolciakat fenyegetik azzal, hogy visszaküldik ide a kivándorló romákat. »Visszautasítom ezt az eljárást!« – mondta a polgármester, és hozzáfűzte, tiltakozását eljuttatta mind a kanadai nagykövetségre, mind a magyar kormányhoz. »Határozottan kijelentem, hogy Kanada nem fogja a romákat Miskolcra küldeni.« A polgármester a sajtótájékoztatón úgy fogalmazott, elege van abból, hogy bizonyos csoportok szerint bárkit ide lehet küldeni. Utalt a »fészekrakó problémára«, és jelezte, addig nem nyugszik a városvezetés, amíg nem állítja vissza a közbiztonságot Miskolcon. Hangsúlyozta, hogy az esetleges visszatérő romák ellen komoly eljárásokat indítanak, mégpedig úgy, hogy tovább folytatják a hatósági ellenőrzéseket, a jogtalan betelepülteket pedig kiköltöztetik. Azok, akik korábban felmondták lakásukat, lemondtak miskolci lakhatásukról, nem kapnak új lehetőséget, nem kapnak újabb segélyeket, jelentette ki. Kérdeztük, hányan lehetnek azok, akik Miskolcra költöztek ki Kanadába, de mint mondta, ilyen jellegű számadatai nincsenek. Kriza Ákos azt is megelőlegezte, hogy a Miskolcra visszatérő romákat eljárás alá fogják vonni, hogy aki egyszer eladta a lakását, vagy visszaadta a bérlakást, nem kaphat másikat, a hatósági ellenőrzések számát pedig megnövelik. Ugyanez a helyzet a segélyezéssel. »Akinek viszont gyermekelhelyezési problémája adódik, a gyámügyesek megoldják.« - tette hozzá. »Senkit nem küldhet Miskolcra Kanada, ebből nem engedek!« - jelentette ki Kriza Ákos.”

Az I. rendű alperes polgármestere a Magyar Hírlap 2014. augusztus 21. napi számában az alábbi nyilatkozatot tette:

„Megígértem, hogy a 2010-2014. közötti ciklus végére a »fészekrakókat« kitakarítjuk az Avasról, és kisebb részt Diósgyőrből. Augusztus végére várhatóan 105-110 ingatlanból költöznek ki a szocialisták által betelepített alulszocializált, és mondjuk ki, többségében roma családok. Őszre így 60-70 lakás marad, de mivel látják a hatósági szigorúságunkat, valószínű, hogy felgyorsulnak az elköltözések. Átléptük ugyanis azt a kritikus intézkedési mennyiséget, amely után már maguk az érintettek tartják jobbnak, ha önként mennek. Költözködéseiket figyeljük, nem maradhatnak sehol jogcím nélkül a város területén. Többekkel beszélgetek is a kollégáink. Tudja mit mondanak, amikor azt kérdezik, »most akkor hova költöznek?« Majd' mindenki azt: »Hát haza, vagyis oda, ahonnan korábban jöttek.«”

Az I. rendű alperes polgármestere 2014. augusztus 21-én az alábbiak szerint nyilatkozott a magyarhirlap.hu internetes újságnak:

„Ám legyen világos: engem 35 ezer miskolci polgár támogatott abban, hogy végrehajtsam a már 2010-ben meghirdetett rendteremtési programot. Ricsajozik most mindenki. Összeborulhatnak a roma sátorozók a baloldal jelöltjeivel, táborozhatnak együtt a Városháza előtt, a tény tény marad: Miskolcon felszámoljuk a nyomornegyedeket.”

2014 szeptemberében az I. rendű alperes polgármestere a Facebook oldalán egy lakótelepi lakásban készült kirívó rendtelenséget ábrázoló fényképet tett közzé a következő felhívással: *„Ön is zoknival főz? Nyomjon egyet a tetszikre, ha támogatja a fészekrakók kilakoltatását!”*

2016 szeptemberében az I. rendű alperes polgármestere levelet küldött minden miskolci lakosnak, amelyben kifejtette, hogy *„eddigi törekvéseink ellenére a »fészekrakók« helyett újabb összeférhetetlen rétegek jelenhetnek meg a városunkban. A felszámolt nyomortelepek helyén migránstelepek jöhetnek létre.”*

II.2.

Az I. rendű alperes közgyűlése a 13/2014. (V.12.) Önkormányzati Rendelettel módosította a lakások bérletéről szóló 25/2006. (VII.12.) Önkormányzati Rendelet 23. §-ának (3) bekezdését. A módosított jogszabálysorozat szerint:

„A pénzbeli térítés maximális összegét az 5. számú melléklet határozza meg. Piaci alapon bérbé adott – korábban versenyeztetett – lakások esetében térítési díj nem fizethető. Az alacsony komfortfokozatú lakások esetében pénzbeli térítés csak akkor fizethető, ha a bérlő a város közigazgatási határán kívül vásárol lakóingatlant és arra öt éves időtartamra elidegenítési és terhelési tilalom kerül bejegyzésre az önkormányzat által. Az önkormányzati érdekre való tekintettel a komfortfokozatbeli korlátozástól a városgazdálkodási és üzemeltetési bizottság eltérést engedélyezhet.”

Az I. rendű alperes polgármestere a nyomortelep-felszámolások támogatása érdekében 2014-ben indított aláírásgyűjtés időszakában tartott sajtótájékoztatóján kifejtette: *„az önkormányzat májusban döntött úgy, hogy felgyorsítja a nyomortelepek felszámolását, ennek érdekében módosították az önkormányzati tulajdonú bérlakásokra vonatkozó rendeletet úgy, hogy 2 millió forint úgynevezett lelépési pénzt is hajlandó a város kifizetni, ha a bérlő Miskolcon kívülre költözik.”*

A lakásrendelet módosítása miatt a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal törvényességi felhívással élt, amelynek a közgyűlés nem tett eleget. Ezért a kormányhivatal a Kúriához fordult, amely a helyi lakásrendelet módosítását a 2015. április 28-án kelt Köf.5.003/2015/4. számú határozatával megsemmisítette, megállapította ugyanis, hogy az a bérlők között – szociális helyzetük alapján – tiltott megkülönböztetést valósított meg.

A lakásrendelet megsemmisített rendelkezése alapján legalább egy szerződés érvényesen létrejött, amely folytán a támogatott személy Miskolcon kívül vásárolt ingatlanára elidegenítési és terhelési tilalom került feljegyzésre az I. rendű alperes javára. Sokan voltak azonban olyanok is, akik bár jogosultak lettek volna a pénzbeli

térítésre, azt nem kapták meg, mert nem fogadták el annak a tényét, hogy a nekik járó összeget kizárólag Miskolcon kívül költetik el.

II.3.

A II. rendű felperes kérelme alapján eljáró Egyenlő Bánásmód Hatóság (a továbbiakban: EBH) a 2015. július 15-én meghozott EBH/67/22/2015. számú határozatával megállapította, hogy az I. rendű alperes az egyik miskolci szegregátum: az úgynevezett Számozott utcák telepfelszámolási gyakorlatával az ott lakók mintegy 900 fős csoportját társadalmi származásuk, kedvezőtlen vagyoni helyzetük, valamint roma nemzetiséghez tartozásuk miatt annak a veszélynek teszi ki folyamatosan, hogy hajléktalanná válnak, vagy más, Miskolc bel- vagy külterületén található szegregátumba kényszerülnek. Az I. rendű alperes azzal, hogy a kérdéses telepfelszámolást anélkül kezdte meg, illetve folytatta, hogy azt megfelelően előkészítette, illetve annak következményeit és az ott élőkre gyakorolt hatását megfelelően felmérte volna, mulasztást követett el, e mulasztásával pedig az ott élőket közvetett hátrányos megkülönböztetésben részesítette. Ezért az I. rendű alperest 500 000 forint bírsággal sújtotta, és arra kötelezte, hogy a jogsértő állapotot szüntesse meg, ennek érdekében pedig dolgozzon ki intézkedési tervet a még Számozott utcákban élő és a már hajléktalanná vált személyek emberhez méltó lakhatási feltételeinek biztosítására, továbbá a terv elkészítéséig függessze fel a diszkriminatív intézkedéseit.

A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 2016. január 25-én kelt 6.K.33.048/2015/17. számú ítéletével elutasította az I. rendű alperes azon keresetét, amely az EBH határozatának bírósági felülvizsgálatára irányult. A határozatát azzal indokolta, hogy a megfelelő előkészítés nélkül megvalósított telepfelszámolás az EBH határozatával egyezően közvetett hátrányos megkülönböztetésnek minősül, az alkalmazott szankció pedig a jogsértéssel arányban áll.

A felperesek a módosított keresetükben a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959. évi Ptk.) 84. §-a (1) bekezdésének a) pontja, valamint az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Ebktv.) 8. §-ának e), p) és q) pontjai alapján:

- annak a megállapítását kérték, hogy az I. és a II. rendű alperesek a miskolci szegregátumokban, gettósodott lakóépületekben, utcákban, területeken 2011. január 1. óta folytatott összehangolt ellenőrzések szervezésével, koordinálásával és 2013. március 31-ig azok lebonyolításával, míg a III. rendű alperes 2013. április 1-je óta ugyanezen összehangolt ellenőrzések koordinálásával, lebonyolításával a miskolci szegregátumok, illetve gettósodott lakóépületek, utcák, területek, alacsony társadalmi státuszú, mélyszegénységben élő, túlnyomórészt roma származású lakosait a tisztességes hatósági eljáráshoz való alapjog, a hatékony jogorvoslathoz való alapjog, a magánélet tiszteletben tartásához való alapjog, valamint az információs önrendelkezési jog gyakorlásával összefüggésben közvetlen hátrányos megkülönböztetésben és zaklatásban részesítették és részesítik társadalmi és vagyoni helyzetük, valamint nemzetiségi hovatartozásuk alapján és ezzel azóta is folyamatosan megsértik az egyenlő bánásmódhoz való jogukat; továbbá

- annak megállapítását kérték, hogy az I. rendű alperes a közgyűlésének és a polgármesterének a „fészekrakó problémával”, a miskolci romák kanadai kivándorlásával, a „nyomortelep felszámolással”, és a közös hatósági ellenőrzésekkel kapcsolatos nyilvános kommunikációjával, valamint 2014 májusában a diszkriminatív

lakásrendeleti módosítás elfogadásával, annak kormányhivatali jelzés ellenére való fenntartásával és alkalmazásával, továbbá az úgynevezett Számozott utcák 2014 tavaszán kezdődött hátrányos megkülönböztetést megvalósító felszámolásával a miskolci szegregátumok, illetve gettósodott lakóépületek, utcák, területek, alacsony társadalmi státuszú, mélyszegénységben élő, túlnyomórészt roma származású lakosait zaklatásban részesítette és részesíti társadalmi státuszuk, vagyoni helyzetük és nemzetiségi hovatartozásuk miatt és ezzel azóta is folyamatosan megsérti az egyenlő bánásmódhoz való jogukat.

A felperesek módosított keresete kiterjedt arra is, hogy a bíróság:

- tiltsa el az alpereseket a további jogsértésektől, továbbá kötelezze őket a jogsértések abbahagyására (1959. évi Ptk. 84. §-a (1) bekezdésének b) pontja);
- kötelezze az alpereseket az ítélet jogsértést megállapító, a jogsértésektől eltiltó, valamint az objektív szankciókat tartalmazó rendelkezéseinek a saját honlapjukon történő közzétételére és a Magyar Távirati Irodának történő megküldésére (1959. évi Ptk. 84. §-a (1) bekezdésének c) pontja); végül
- kötelezze az I. rendű alperest 10 000 000 forint közérdekű bírság megfizetésére (1959. évi Ptk. 84. §-ának (2) bekezdése).

Az alperesek a keresetek elutasítását kérték, vitatták a felperesek keresetösségi jogát, nem ismerték el a keresetben foglalt jogsértések elkövetését és vitássá tették az alkalmazni kért szankciókat is.

Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletében megállapította, hogy az I. és a II. rendű alperesek a miskolci szegregátumokban és a gettósodott lakóépületekben, utcákban, területeken 2011. és 2015. év eleje között a hatóságok és társszervek együttes jelenlétével megvalósult, összehangolt ellenőrzések szervezésével, koordinálásával és 2013. március 31-ig azok lebonyolításával, míg a III. rendű alperes 2013. április 1-től 2015. év elejéig ugyanezen ellenőrzések koordinálásával, lebonyolításával a miskolci szegregátumok és a gettósodott lakóépületek, utcák, területek alacsony társadalmi státuszú, mélyszegénységben élő, túlnyomórészt roma származású lakosait a tisztességes hatósági eljáráshoz való alapjog, a hatékony jogorvoslathoz való alapjog, a magánélet tisztelgetben tartásához való alapjog, valamint az információs önrendelkezési jog gyakorlásával összefüggésben közvetlen hátrányos megkülönböztetésben és zaklatásban részesítették társadalmi és vagyoni helyzetük, valamint nemzetiségi hovatartozásuk alapján, és ezzel megsértették az egyenlő bánásmódhoz való jogukat.

Megállapította azt is, hogy az I. rendű alperes a közgyűlésének és a polgármesterének a „fészekrakó problémával”, a miskolci romák kanadai kivándorlásával, a „nyomortelep felszámolással” és a hatóságok és társszervek együttes jelenlétével megvalósult, összehangolt ellenőrzésekkel kapcsolatos nyilvános kommunikációjával, 2014 májusában a diszkriminatív lakásrendeleti módosítás elfogadásával, annak kormányhivatali jelzés ellenére való fenntartásával és alkalmazásával, továbbá az úgynevezett Számozott utcák 2014 tavaszán kezdődött hátrányos megkülönböztetést megvalósító felszámolásával a miskolci szegregátumok és a gettósodott lakóépületek, utcák, területek, alacsony társadalmi státuszú, mélyszegénységben élő, túlnyomórészt roma származású lakosait zaklatásban részesítette társadalmi és vagyoni helyzetük, valamint nemzetiségi hovatartozásuk miatt és ezzel megsértette az egyenlő bánásmódhoz való jogukat.

Az alpereseket eltiltotta a további jogsértésektől, és kötelezte őket arra, hogy a saját honlapjukon legalább egy évig tegyék közzé az ítéletnek a jogsértések tényét megállapító és a jogsértésektől eltiltó rendelkezéseit, továbbá az ítélet ugyanezen rendelkezéseit írásban közöljék a Magyar Távirati Irodával. Kötelezte az I. rendű alperest, hogy fizessen meg 10 000 000 forint közérdekű bírságot, amelyet a Magyar Máltai Szeretetszolgálat részére kell teljesítenie azzal, hogy azt Miskolc Város közigazgatási területén a szegregátumok felzárkóztatására, az ezzel összefüggő szociális tevékenységekre, illetve a lakhatási problémák kezelésére kell fordítani.

A keresetet ezt meghaladóan elutasította, és kötelezte az alpereseket, hogy személyenként fizessenek meg az I. rendű felperesnek 66 667 forint, a II. rendű felperes részére pedig 41 667 forint perköltséget. Megállapította, hogy a le nem rótt 72 000 Ft eljárási illetéket az állam viseli.

Az elsőfokú ítélet indokolása szerint a felperesek keresetösségi joga fennállt. Ennek oka az, hogy az I. rendű felperes alapszabályában meghatározott célok között szerepel a nemzetiséghez tartozás (különösen a roma nemzetiséghez tartozás), a társadalmi és vagyoni helyzet, mint védett tulajdonságok alapján hátrányt szenvedő társadalmi csoportok esélyegyenlőségének elősegítése és emberi jogaik védelme; a II. rendű felperes alapító okirat szerinti célja pedig a Magyarország területén élő nemzeti és etnikai kisebbségek jogegyenlőségének biztosítása az ellenük megnyilvánuló diszkriminációval szembeni jogi fellépés formájában. Ezért mindkét felperes megfelelt az Ebktv. 3. §-ának e) pontjában írt feltételeknek, azaz olyan civil és érdekképviselői szervezetnek minősült, amely jogosult arra, hogy az egyenlő bánásmód megsértése miatt pert indítson. A közérdekű igényérvényesítésre az Ebktv. 20. §-a (1) bekezdésének c) pontja is lehetőséget adott. A felperesek ugyanis az alacsony társadalmi státusz, a szegénység és a roma nemzetiséghez tartozás miatt elkövetett, a személyek pontosan meg nem határozható nagyobb csoportját érintő diszkrimináció ellen léptek fel, ezek a tulajdonságok pedig az ember személyiségének lényegi vonásai, hiszen jelentősen befolyásolják a személyiséget, az egyén világról és önmagáról alkotott képét (Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.20.037/2011/7.).

Alaptalannak találta az I. és a II. rendű alperesek azon hivatkozását, amely szerint a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: a Ptk.) 2:54. §-ának (5) bekezdése nem tekinti a személyiség lényeges vonásának a faji, etnikai és nemzeti hovatartozást. Rámutatott, hogy e jogszabály a perrel érintett időszakban nem volt hatályban, ráadásul az az I. és a II. rendű alperesek érvelésével ellentétben a személyiség lényegi vonásának minősíti a faji, etnikai és nemzeti hovatartozást, hiszen erre alapítva külön perindítási jogot is ad a sérelemmel érintett közösség egyes tagjai számára (BH2017.117.).

Az, hogy a jelen perbelihez hasonló ténybeli alapon az EBH előtt hatósági eljárás indult, majd az ennek során született határozat bírói felülvizsgálatára is sor került, nem zárja ki, hogy – részben – ugyanazon tényállás alapján személyiségi jogi per is induljon, hiszen ugyanazon vagy hasonló ténybeli alapon többféle jogvédelem is kérhető. Ezért alaptalan volt az I. és a II. rendű alperesek azon érvelése is, amely szerint az úgynevezett Számozott utcák felszámolásával kapcsolatban velük szemben a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (1952. évi Pp.) 229. §-ának (1) bekezdése alapján nem lehet igényt érvényesíteni.

Az összehangolt ellenőrzések miatt megállapítani kért közvetlen hátrányos megkülönböztetés kapcsán az Ebktv. 19. §-ának (1) bekezdése alapján a felperesek kötelezettsége volt annak valószínűsítése, hogy az ellenőrzésekkel érintett személyek ténylegesen vagy a jogsértő feltételezése szerint a jogsértés időpontjában rendelkeztek a keresetben állított védett tulajdonságokkal, továbbá egy másik, velük összehasonlítható helyzetben lévő, de védett tulajdonságokkal nem rendelkező csoporthoz képest hátrányt szenvedtek vagy ennek veszélye fenyeget. E kötelezettségüknek eleget tettek.

Azt, hogy 2011. elejétől 2015. elejéig voltak összehangolt ellenőrzések, az alperesek is elismerték, amelyen nem változtat az, hogy ezeket nem minősítették úgynevezett összevont hatósági ellenőrzéseknek. Ugyanezt a tényt igazolták a Beszámoló-I., II. és III., továbbá a keresetlevél 7. és 8. számú mellékleteként csatolt adatszolgáltatások is, amelyekben a III. rendű alperes akkori vezetője, Vincze Csaba elismerte, hogy 2013. április 1. és 2014. január 23. között 45 alkalommal folytattak összehangolt ellenőrzéseket. A közvetett önkormányzati tulajdonban lévő Miskolci Napló online hírportál (www.minap.hu) is rendszeresen tudósított ezen ellenőrzésekről (a keresetlevél 3., 4., 6. mellékletei, a 8. sorszámú előkészítő irat 4. számú melléklete, a 80. sorszámú előkészítő irat 2. számú melléklete). Az Ombudsmani Jelentés (keresetlevél 5. melléklete 13-26, illetve 59-67. oldala) nemcsak az ellenőrzések tényét, hanem azok módját is igazolta, hiszen a vizsgálatot végzők írásban, majd szóban részletesen meghallgatták mind az ellenőrzést végző hatóságokat és közszolgáltatókat, mind pedig az ellenőrzött személyeket, így feltárták, hogy a vizsgált időszakban, azaz 2013. április 1-től kezdődően miként szervezték meg és folytatták le az összehangolt ellenőrzéseket. Az ellenőrzések célját és módját igazolta a keresetlevél 9. számú mellékletét képező videofelvétel is, amelyen a III. rendű alperes akkori vezetője, Vincze Csaba és néhány ellenőrzés alá vont személy is részletes nyilatkozatot tett. Azt, hogy ezeket az ellenőrzéseket a II. rendű alperes szervezte meg, a Miskolci Járásbíróságon 29.P.22.895/2015. szám alatt folyamatban volt perben a III. rendű alperes kifejezetten is elismerte. Az összehangolt ellenőrzések tényét alátámasztották továbbá Pribelszky Jenő, Kovács László Csaba, Takács János, Kiss István és dr. Vassné Papp Nóra tanúvallomásai is.

Azt ugyanakkor, hogy az összehangolt ellenőrzések 2015. elejét követően is folytatódtak, a felperesek nem valószínűsítették. A Miskolci Napló online hírportál cikkei 2015-től már nem tartalmazták, hogy pontosan mely hatóságok és közszolgáltatók ellenőriztek és milyen létszámban, Rácz Béla, Tamás Attila és Váradi Gábor tanúknak pedig e körben nem volt személyes tapasztalata, sőt: ez utóbbi tanú épp arról értesült, hogy a folytatódó ellenőrzések a korábbiaknál sokkal kisebb létszámmal zajlanak. Az pedig, hogy az I. rendű alperes polgármestere 2015. június 11-én azt nyilatkozta, hogy az ellenőrzéseket az Ombudsmani Jelentés ellenére is folytatni akarja, önmagában nem elég annak valószínűsítésére, hogy az ellenőrzések a korábbiakhoz hasonló módon és léptékben valóban folytatódtak is. Ezért erre az időszakra vonatkozóan ezt a keresetet alaptalannak találta. Kifejtette ugyanakkor azt is, hogy az alperesek a 2015. év elejéig terjedő időre nem tudták megcáfolni az összehangolt ellenőrzések tényét és azok lefolytatásának módját, hiszen e körben nem terjesztettek elő érdemi bizonyítékot.

Azt, hogy az összehangolt ellenőrzéseket az I. és a II. rendű alperesek találták ki és szervezték meg, a fent felsorolt bizonyítékok kellő mértékben valószínűsítették, mint ahogy azt is, hogy ezen ellenőrzéseket 2013. március 31-ig a II. rendű alperes, ezt

követően pedig a III. rendű alperes bonyolította le. Erre jogszabályi felhatalmazása – az Ombudsmani Jelentésben kifejtett okok miatt – egyik alperesnek sem volt. Mindezt az alperesek nem tudták megcáfolni, és alap nélkül hivatkoztak arra is, hogy az összehangolt ellenőrzésekre a lakossági panaszok adtak indokot. A II. rendű alperes az ombudsmani vizsgálat során 60 panaszt adott át a vizsgálóknak. Ezzel szemben ugyanezen időszakban több mint 2700 ingatlan, 4500 fő, ezen belül több mint 1000 kiskorú ellenőrzésére került sor, azaz körülbelül negyvenötször több ingatlant ellenőriztek, mint amennyi bejelentés érkezett. Életszerűtlen, ezért kizárható, hogy egy adott területen valamennyi ingatlanban lakó gyermek vagy család vonatkozásában jelzés érkezzon valamennyi résztvevő hatósághoz vagy közszolgáltatóhoz, ha pedig az érintett területről csak egy jelzés érkezett egyetlen hatósághoz, akkor megválaszolatlan marad az a kérdés, hogy mi indokolta a hatóságok és a közszolgáltatók teljes területre kiterjesztett közös eljárását.

Azt, hogy az összehangolt ellenőrzések során milyen alapjogi sérelmek érték az ellenőrzés alá vont személyeket, az elsőfokú bíróság a keresettel egyezően állapította meg.

Az érintettek magánélet védelméhez fűződő joga azért sérült, mert a II., majd a III. rendű alperes által alkalmazott közterület-felügyelők törvényes felhatalmazás hiányában kezdeményeztek intézkedéseket magánlakásokban és közterületnek nem minősülő lépcsőházakban. A közterület-felügyeletről szóló 1999. évi LXIII. törvény (a továbbiakban: Kftv.) preambuluma, indokolása, 3. §-ának (1) bekezdése, 27. §-ának a) és e) pontjai alapján nyilvánvaló, hogy a közterület-felügyelő magánlakásba nem léphet be, ott nem intézkedhet. A magánlakásban intézkedést tágan kell értelmezni, vagyis a beköpozás, becsöngetés már magánlakásban végzett intézkedésnek, vagyis jogellenes intézkedésnek minősül. Az a körülmény, ha ennek ellenére az érintett személyek a közterület-felügyelőket beengedték a magánlakásukba, nem mentesíti az alpereseket a jogsértés alól, hiszen strukturális és létszámbeli egyenlőtlenség állt fenn az ellenőrzést végzők és az ellenőrzöttek között. A magánszférába történő beavatkozás nemcsak jogellenes, hanem szükségtelen és aránytalan is volt, hiszen egy nagyobb terület (szegregátum, teljes lakóépület, utca, stb.) valamennyi ingatlanába történő hatósági behatolás nem lehet szükséges és arányos intézkedés egy demokratikus társadalomban sem mások jogai, sem pedig a közbiztonság védelme érdekében.

Az Ombudsmani Jelentéssel és a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság állásfoglalásával egyezően nem volt megfelelő törvényi felhatalmazás az összehangolt ellenőrzések keretében végzett személyes adatkezelésre sem. Kovács László Csaba tanúvallomásából az következett, hogy Vincze Csaba vezetése alatt a II., majd a III. rendű alperesek valamennyi ellenőrzésről adatrögzítő lapokat állítottak ki, míg az ő vezetése alatt erre csak az intézkedést igénylő esetekben került sor. Mivel a közterület-felügyelők intézkedése nem volt jogszerű, az ennek során történő adatkezelés jogszabályi alapja is hiányzott. Nem volt joguk továbbá ahhoz sem, hogy elkérjék az ellenőrzött személyek lakcímkártyáit, ennek ellenére Pribelszky Jenő, Huszár Géza Lajos és Kovács László Csaba tanúvallomásai szerint az ellenőrzések erre is kiterjedtek.

A bizonyítás anyaga nem cáfolta az Ombudsmani Jelentés azon megállapítását sem, hogy sérült az érintettek tisztességes hatósági eljáráshoz fűződő joga, hiszen a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) alapján nem volt törvényes lehetőség eltérő

hatáskörű önkormányzati és államigazgatási szervek, valamint közszolgáltatók összevont ellenőrzésének lebonyolítására. A Ket. rendelkezéseinek sérelmével járt az ellenőrzésről történő előzetes értesítés, a jegyzőkönyvezés és az ellenőrzési tervekészítés elmaradása, továbbá kétséges volt, hogy a különböző hatóságok az egyidejűleg lefolytatott ellenőrzések esetében hogyan tudták a saját eljárási szabályukat megfelelően alkalmazni, egymáshoz igazítani, az egyes eljárások eltérő ügyféli jogait megfelelően biztosítani. Sérelmet szenvedtek a közigazgatás olyan alapelvei is, mint a törvényesség és a jogszabályi célhoz kötöttség (legalitás), az együttműködés, az arányosság, a pártatlan ügyintézés és a polgárbarát hozzáállás elve.

A bizonyítási eljárás megerősítette az Ombudsmani Jelentés azon megállapítását is, hogy az összevont ellenőrzések során kiüresedett a jogorvoslathoz való jog, hiszen elmaradt a jogorvoslati lehetőségekről való tájékoztatás, továbbá nem volt átlátható az ellenőrzés alá vont személyek számára az, hogy a párhuzamosan zajló eljárási cselekmények közül melyik ellen miként élhetnek jogorvoslattal. Ezért sérült az érintettek hatékony jogorvoslathoz fűződő joga is.

A felperesek valószínűsítették azt is, hogy az ellenőrzött területeken élő személyek a jogsértés időpontjában – ténylegesen vagy a jogsértők feltételezése szerint – rendelkeztek az általuk állított védett tulajdonságokkal. Az ellenőrzések ugyanis szinte kizárólag a szegregátumokban, továbbá a gettósodott lakóépületekben, utcákban és területeken lakó, alacsony társadalmi státuszú, szegénységben élő, többségében roma nemzetiségű miskolci lakosokat érintették, a velük összehasonlítható helyzetben lévő, de ezen védett tulajdonságokkal nem rendelkező többi miskolci lakosra azonban nem terjedtek ki.

A felperesek a 80. sorszám alatti beadványuk 1. számú táblázatában sorolták fel azokat a helyeket, ahol napjainkig ellenőrzésekre került sor, ezek közül az elsőfokú bíróság azokat fogadta el, amelyek 2015. elejéig zajlottak le. Azt, hogy 2011. eleje és 2015. eleje között Miskolc mely területei minősültek szegregátumnak, az IVS, a KSH nyilvántartásai és az ITS alapján egyértelműen meg lehetett határozni. Így megállapítható volt, hogy ezen ellenőrzések közül 87 az IVS vagy az ITS által behatárolt szegregátum területére esett. A többi ellenőrzés – két kivétellel – gettósodott területre esett, amely azokat a miskolci lakóépületeket, utcákat, területeket takarja, amelyek nem szegregátumban találhatóak, de túlnyomórészt a felperesek által megjelölt, védett tulajdonsággal rendelkező emberek élettereként szolgálnak. Ezen területeket Havas Gábor és Csendes József szociológus tanúk sorolták fel. Azt, hogy az ellenőrzések szinte kizárólag szegregátumokat vagy gettósodott területeket érintettek, az Ombudsmani Jelentés, továbbá Pribelszky Jenő, Kovács László Csaba, Takács János, dr. Vassné Papp Nóra és Kiss István tanúvallomásai is megerősítették.

Azt, hogy az összehangolt ellenőrzések kifejezetten olyan személyek ellen irányultak, akik – ténylegesen vagy a jogsértők feltételezése szerint – alacsony társadalmi státuszú, szegénységben élő, többségében roma származású emberek voltak, a fentiek mellett a Kúria 2017. január 31-én kelt Köf.5.047/2016/2. számú határozata is alátámasztja, amely megállapította, hogy az I. rendű alperesnek a közösségi együttélés alapvető szabályairól és ezek megszegésének jogkövetkezményeiről szóló 35/2013. (X.1.) önkormányzati rendelete 12. §-ának (1) és (2) bekezdései a társadalmi helyzet alapján történő tiltott megkülönböztetésre vezetnek. Mivel pedig a III. rendű alperes a perbeli ellenőrzések során ezen – diszkriminatív – jogszabályi rendelkezések alapján járt el, ő

maga is szükségszerűen diszkriminációt valósított meg. Mindezt megerősítette az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatala 2016. április 27-én kelt, 2016 szeptemberében nyilvánosságra hozott, „A romák lakhatási jogai Miskolcon” című jelentése, továbbá Váradi Gábor, Tamás Attila és Botos Ferenc tanúvallomása is.

Ezen bizonyítékokkal szemben az alperesek nem igazolták, hogy az összehangolt ellenőrzések más miskolci területeket is érintettek volna. Az a tény pedig, hogy a III. rendű alperes a perbeli összehangolt ellenőrzésektől eltérő körben más miskolci területeken is folytatott ellenőrzéseket, nem volt alkalmas a kimentésre. Erre tekintettel az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az alperesek az összehangolt ellenőrzésekkel a rendelkező részben írt módon közvetlen hátrányos megkülönböztetést valósítottak meg, amellyel megsértették az érintettek egyenlő bánásmódhoz való jogát.

Az összehangolt ellenőrzések miatt megállapítani kért zaklatás kapcsán arra az álláspontra helyezkedett, hogy a felpereseknek az Ebktv. 19. §-ának (1) bekezdése alapján a közvetlen hátrányos megkülönböztetés megállapításához szükséges tényeken felül azt kellett valószínűsíteniük, hogy az összehangolt ellenőrzések célja vagy hatása a védett tulajdonságokkal rendelkező személyekkel szembeni megfélemlítő, ellenséges, megalázó, megszégyenítő vagy támadó környezet kialakítása volt. Ennek valószínűsítése ugyanakkor, hogy e hátrányt más, védett tulajdonságokkal nem rendelkező, de összehasonlítható helyzetben lévő csoport nem szenvedte el, nem volt szükséges. Azt, hogy a kiszámíthatatlan időpontban, előzetes bejelentés nélkül, meglepetésszerűen, házról házra járó, nagy létszámú és többször megismételt ellenőrzéseknek megfélemlítő és zaklató hatása volt, az Ombudsmani Jelentés is tartalmazza. Azt pedig, hogy ezen ellenőrzéseknek éppen ez volt a célja, a Beszámoló-I., II. és III. idézett részei, a minap.hu portálon megjelent cikkek, továbbá az I. rendű alperes polgármesterének idézett nyilatkozatai igazolták. Rácz Béla, Váradi Gábor, Tamás Attila, Csendes József, Botos Ferenc és Pribelszky Jenő tanúvallomásai szintén az összehangolt ellenőrzések zaklató és félelemkeltő jellegét támasztották alá. E bizonyítékokkal szemben az alperesek nem tudták igazolni, hogy az ellenőrzések célja és hatása nem volt félelemkeltő és zaklató, továbbá azt sem bizonyították, hogy az általuk is elismert fenyegetettség nem miattuk, hanem a Jobbik Magyarországért Mozgalom tevékenysége miatt alakult ki. Erre tekintettel az elsőfokú bíróság megállapította azt is, hogy az alperesek az összehangolt ellenőrzésekkel a 2011-től 2015. elejéig terjedő időszakban zaklatást valósítottak meg, amellyel megsértették az érintettek egyenlő bánásmódhoz való jogát.

Az I. rendű alperes nyilvános kommunikációjára, a Számozott utcákkal kapcsolatban elkövetett diszkriminációra, valamint a diszkriminatív lakásrendeleti módosítás elfogadására és fenntartására alapított zaklatás kapcsán a felpereseknek az érintettek védett tulajdonságait és az általuk emiatt elszenvedett hátrányt: a megfélemlítő, ellenséges, megalázó, megszégyenítő vagy támadó környezet kialakítására irányuló célt vagy hatást kellett valószínűsíteniük, amelynek eleget tettek. A védett tulajdonságokkal rendelkező csoport ugyanaz a személyi kör volt, mint az összehangolt ellenőrzésekkel érintett kereseti kérelmek esetében. A védett tulajdonságokra tekintettel tanúsított elkövetési magatartások pedig az I. rendű alperes nyilvános kommunikációjával összevetve egyértelműen a szegénytelepek és gettók lakóinak megbélyegzésére, velük szemben ellenséges, megfélemlítő környezet kialakítására irányultak a végső cél: a város határain kívülre „költöztetés” érdekében. Ezen intézkedések összhatásukban és

külön-külön is diszkriminatívak voltak, amelyet a lakásrendelet módosítása kapcsán a Kúria döntése, a Számozott utcák felszámolása kapcsán pedig az EBH és a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság határozatai is igazolnak. E magatartások együttes hatására fokozódó megfélemlítő, ellenséges és támadó környezetet pedig Váradi Gábor, Tamás Attila és Botos Ferenc tanúvallomásai támasztották alá. Erre tekintettel az elsőfokú bíróság megállapította azt is, hogy az I. rendű alperes a nyilvános kommunikációjával, a Számozott utcákkal kapcsolatban elkövetett diszkriminációval, valamint a diszkriminatív lakásrendeleti módosítás elfogadásával és fenntartásával a rendelkező részben írt módon zaklatást valósított meg, amellyel megsértette az érintettek egyenlő bánásmódhoz való jogát.

Elutasította a felperesek azon kereseti kérelmét, amely a jogsértések abbahagyására irányult, hiszen az alperesek e magatartásaikkal 2015. elején felhagytak. Az 1959. évi Ptk. 84. §-a (1) bekezdésének b) pontja alapján ugyanakkor eltiltotta az alpereseket a további jogsértésektől, az 1959. évi Ptk. 84. §-a (1) bekezdésének d) pontja alapján pedig elégtétel adására kötelezte őket a kereseti kérelemnek megfelelő módon. A többszörös jogsértés súlyossága, elhúzódó időtartama és a jogsértő magatartások felróhatóságának magas foka miatt indokoltnak tartotta az I. rendű alperes kötelezését 10 000 000 forint közérdekű bírság megfizetésére is, amely az I. rendű alperes éves költségvetéséhez képest nem minősíthető jelentős összegnek. Úgy rendelkezett, hogy a bírságot a rendelkező részben írt segélyszervezetnek kell megfizetni és azt az ott írt célra kell felhasználni.

Megállapította, hogy az illetékmentes felek helyett a feljegyzett kereset illetéket az állam viseli. A felperesek 75%-ban, az alperesek pedig 25%-ban lettek pernyertesek, ennek megfelelően döntött a felek jogi képviselői munkadíjából álló elsőfokú perköltségének viseléséről.

Az elsőfokú ítélettel szemben egyrészt az I. és a II. rendű alperesek, másrészt a III. rendű alperes terjesztettek elő fellebbezést.

Az I. és a II. rendű alperesek fellebbezése arra irányult, hogy az ítéltábla részben változtassa meg az elsőfokú bíróság ítéletét és a velük szemben előterjesztett keresetet teljesen utasítsa el.

Arra hivatkoztak, hogy a felperesek nem valószínűsítették azt, hogy az összehangolt ellenőrzések az általuk felsorolt védett tulajdonságokkal rendelkező személyeket érintették. Az Ombudsmani Jelentés azt állapította meg, hogy ezen ellenőrzések 90%-a a szegregátumokban zajlott, míg a kereset szerint valamennyi ellenőrzésre ilyen helyszínen került sor. Ezt az ellentmondást a felperesek nem oldották fel. Nem vették figyelembe azt sem, hogy az úgynevezett „fészekrakó probléma” kifejezetten nem a szegregátumokat, hanem a rendezett miskolci lakóterületeket érintette, ahol túlnyomórészt nem alacsony státuszú, szegény és roma származású személyek éltek. Ezért – a III. rendű alperes keresetlevél mellékletét képező tájékoztatása szerint – az ellenőrzések többsége nem a szegregátumokra, hanem a „fészekrakó problémával” érintett, vegyes társadalmi státuszú területekre terjedt ki, itt pedig nem a felperesek által megjelölt csoportok voltak többségben. Azt, hogy mit kell gettósodott lakóépületen, utcán és területen érteni, a felperesek nem határozták meg, és nem valószínűsítették, hogy a szegregátumokon kívüli ellenőrzések kizárólag ilyen területeken zajlottak. Erre tekintettel az ellenőrzésekkel érintett személyek esetében az egyetlen lehetséges

csoportképző tényező maga az ellenőrzés volt, ez azonban az egyenlő bánásmód megsértését nem alapozhatja meg, ezért a keresetet el kellett volna utasítani.

Havas Gábor tanúvallomása szerint gettósodott lakóépületek, utcák és területek ott alakulnak ki, ahol sok az önkormányzati szociális bérlakás. Az ellenőrzésekkel érintett területeken azonban jellemzően nem voltak önkormányzati bérlakások, hiszen a „fészekrakó probléma” kifejezetten a magántulajdonú lakásokra terjedt ki. Az itt végzett ellenőrzések tehát nem ugyanazt a társadalmi csoportot érintették, mint a szegregátumi ellenőrzések. A „fészekrakó problémával” sújtott épületek nem kis szegregátumok voltak, ahol többségükben alacsony társadalmi státuszú emberek éltek, hanem olyan lakóközösségek, ahová – valószínűleg valamelyik szegregátumból – alacsony társadalmi státuszú személyek kerültek be, akik nem tudtak alkalmazkodni a környezetükhöz, nem fizették a közüzemi díjakat, ezzel ellehetetlenítették a társasházakat. Ehhez már egyetlen „fészekrakó család” megjelenése elegendő volt. Mivel pedig az ellenőrzések ezeken a területeken valamennyi lakásra kiterjedtek, azok nem sérthették meg az egyenlő bánásmód követelményét. Abból, hogy az ellenőrzött lakások száma meghaladja a „fészekrakókkal” kapcsolatos lakossági panaszok számát, még nem következik az, hogy az ellenőrzések helyszíneinek kiválasztása nem a lakossági panaszok alapul vételével történt, hiszen a bejelentések rendszerint nem egy lakást, hanem egy háztömböt vagy utcát érintettek.

Sérelmezték, hogy az elsőfokú bíróság túlzott mértékben követte és kritika nélkül elfogadta a koncepciószerű, az egyes részcselekményeknek bizonyítás nélkül többlettartalmat tulajdonító keresetet, nem foglalkozott az alpereseknek az Ombudsmani Jelentéssel kapcsolatos aggályaival és nem vette figyelembe, hogy az egyes kereseti kérelmek különböző társadalmi csoportok védelmére irányulnak. Utaltak arra is, hogy az elsőfokú bíróság a tanúvallomásoknak csak a felperesek számára kedvező részét fogadta el bizonyítékként. Rámutattak, hogy amennyiben Rácz Béla és Váradi Gábor tanúvallomásai nem voltak elegendőek a 2015. elejét követő ellenőrzések alátámasztására, akkor e vallomásokat nem lehetett volna bizonyítékként értékelni a többi kereseti kérelem körében sem. Megismételték azt az érvelésüket, hogy Pribelszky Jenő elfogult volt, hiszen már az ombudsmani vizsgálat alatt kapcsolatban állt az I. rendű felperessel, továbbá a II. és a III. rendű alperesekkel pereskedett is.

Állították, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének 38. oldala kifejezetten iratellenes, hiszen – az ott írtakkal ellentétben – az Ombudsmani Jelentés 67. oldala nem állapított meg olyat, hogy 87 ellenőrzés a szegregátumokban, 43 pedig gettósodott területeken zajlott le. Csupán annyit rögzített, hogy az ellenőrzések 90%-át szegregátumokban hajtották végre, ami viszont szintén téves. Azt, hogy az ítéletének 38. oldalán írt adatokat az elsőfokú bíróság miből vezette le, az indokolás nem tartalmazza. Sérelmezték, hogy az elsőfokú ítéletben megállapított tényállás is hiányos, hiszen nem rögzítette, hogy a „fészekrakók” bűncselekmény útján kerültek Miskolc rendezett részeibe, ahol tarthatatlan állapotokat idéztek elő. Mindezt az alperesek indítványára meghallgatott tanúk egyértelműen igazolták.

Érvelésük szerint az összehangolt ellenőrzések legfeljebb közvetett diszkriminációnak minősíthetők, hiszen az ellenőrzések az adott terület valamennyi ingatlanát és lakását érintették. A Számozott utcák felszámolásával kapcsolatban az EBH maga is csupán közvetett diszkriminációt állapított meg, és nem a telepfelszámolást, hanem kizárólag egyes intézkedések elmulasztását kifogásolta, amelyeket az I. rendű alperes utóbb

pótolt, így a jogsérelmet elhárította. Azt, hogy a közvetett diszkriminációt miért minősítette zaklatásnak, az elsőfokú ítélet nem tartalmazza, mint ahogy azt sem, hogy a teljes telepfelszámolást vagy csupán az EBH által hiányolt intézkedések elmaradását kifogásolja-e. A lakásrendelet módosítását szintén csak közvetett diszkriminációnak lehet tekinteni, e magatartás tehát zaklatásnak nem minősíthető.

Megismételték azt az érvelésüket, hogy a felpereseknek az Ebktv. 20. §-a (1) bekezdésének c) pontja alapján nem volt joguk pert indítani, hiszen az általuk védeni kívánt tulajdonságok nem képezik a személyiség lényegi vonását. Álláspontjuk szerint ezt támasztja alá a Ptk. 2:54. §-ának (5) bekezdése is, amely irányt mutat abban a kérdésben, hogy az Ebktv. 20. §-a (1) bekezdésének c) pontját miként kell helyesen értelmezni.

Állították, hogy az 1959. évi Ptk. 84. §-ának (2) bekezdése alapján nem volt helye közérdekű bírság kiszabásának, kártérítést ugyanis – erre irányuló kereseti kérelem és e körben lefolytatott bizonyítás nélkül – nem lehetett megítélni. Utaltak arra is, hogy az alperesek az elsőfokú ítélet szerint a jogsértő ellenőrzéseket 2015-re abbahagyták, erre tekintettel is mellőzni kellett volna a közérdekű bírság kiszabását.

A III. rendű alperes fellebbezése arra irányult, hogy az ítéltábla részben változtassa meg az elsőfokú bíróság ítéletét és a vele szemben előterjesztett keresetet teljesen utasítsa el. Fenntartotta a perben megtett nyilatkozatait. Kiemelte, hogy álláspontja szerint a felperesek nem valószínűsítették azt az állításukat, hogy Miskolcon kizárólag olyan területeken zajlottak összehangolt ellenőrzések, ahol a keresetben megjelölt védett tulajdonságokkal rendelkező csoportok élnek. Rámutatott arra, hogy Kiss István és Brahó Szabolcs tanúvallomása szerint ezekre az ellenőrzésekre kifejezetten vegyes társadalmi státuszú területeken került sor, ahol nincsenek szegregátumok. Az a tény, hogy az eljáró hatóságok és közszolgáltatók az írásban benyújtott panaszok számát meghaladó mennyiségű ingatlant ellenőriztek, nem zárja ki azt, hogy az ellenőrzéseket a panaszok tették indokolttá. Lakossági bejelentések ugyanis szóban és telefonon is érkeztek, dr. Vassné Papp Nóra tanú pedig elmondta, hogy az ellenőrzések során a panaszosok védelme érdekében nemcsak a panasszal érintett lakásokba, hanem máshová is becsöngettek. Arról, hogy melyik ingatlanban milyen társadalmi státuszú és nemzetiségű személyek élnek, az alperesek nem vezettek nyilvántartást. Azokra a helyszínekre pedig, ahol az ellenőrzés jogsértést talált, utóellenőrzés keretében vissza kellett menni, ott azonban, ahol nem volt probléma, utóellenőrzést nem kellett végezni.

A felperesek fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet fellebbezett részének helybenhagyására irányult, annak helyes indokai alapján.

A fellebbezést az ítéltábla nem találta alaposnak.

Az ítéltábla fellebbezés hiányában nem érintette az elsőfokú ítélet keresetet részben elutasító rendelkezését, így – a fellebbezési kérelmek és ellenkérelmek korlátai között – kizárólag a keresetnek helyt adó rendelkezéseket bírálta felül (1952. évi Pp. 253. §-ának (3) bekezdése).

Ennek eredményeként megállapította, hogy az elsőfokú bíróság az eljárást az elsőfokú eljárásra irányadó jogszabályoknak megfelelően folytatta le, a tényállást minden kereseti kérelem tekintetében a bizonyítékok logikus és okszerű mérlegelésével

helyesen állapította meg, továbbá abból helytálló jogi következtetésre jutott. Az ítéltábla egyetértett az elsőfokú ítéletben foglalt részletes és mindenre, így a fellebbezésekben foglalt érvek cáfolatára is kiterjedő indokolással. Ezen indokok megismétlését nem tartja szükségesnek, csupán a fellebbezésekre tekintettel emeli ki a következőket:

1. A felperesek keresetösségi joga

Az I. és a II. rendű alperesek a fellebbezésükben alap nélkül vitatták a felperesek keresetösségi jogát. Ahogy azt az elsőfokú ítélet is helyesen tartalmazza: a bírói gyakorlat a társadalmi státuszt, a kedvezőtlen vagyoni helyzetet és a nemzetiséghez tartozást is a személyiség lényegi vonásának minősíti, hiszen mindezek lényegileg befolyásolják a személyiséget, továbbá az egyén önmagáról és a világról alkotott képét (az elsőfokú ítéletben hivatkozott eseti döntés mellett ugyanezt tartalmazza – többek között - még a Kúria Pfv.IV.20.068/2012/3. számú ítélete is). Ezért az I. és a II. rendű alperesek ezzel ellentétes érvelése alaptalan volt.

Egyetértett az ítéltábla az elsőfokú bíróság azon álláspontjával is, hogy a Ptk. 2:54. §-ának (5) bekezdése jelen perben nem alkalmazható, hiszen a jogsértés a Ptk. hatálybalépése előtt kezdődött (2013. évi CLXXVII. törvény (Ptké.) 8. §-ának (2) bekezdése), ráadásul ez a jogszabályi rendelkezés nem cáfolja, hanem épp ellenkezőleg: kifejezetten alátámasztja azt, hogy a nemzetiséghez tartozás a személyiség lényegi vonása.

Mindezekre tekintettel a felperesek keresetindítási joga az Ebktv. 20. §-a (1) bekezdésének c) pontja alapján fennállt.

2. A keresetekkel érintett csoport és védett tulajdonságaik

Mind a közvetlen hátrányos megkülönböztetés, mind pedig a zaklatás megállapítása iránti kereseti kérelmek tekintetében a felperesek kötelezettsége volt annak valószínűsítése, hogy e keresetekkel érintett elkövetési magatartások: az összehangolt ellenőrzések, az I. rendű alperes nyilvános kommunikációja, a Számozott utcák felszámolása során megvalósított diszkrimináció, továbbá a diszkriminatív lakásrendelet módosítása elfogadása és fenntartása olyan személyek pontosan meg nem határozható, de nagyobb létszámú csoportja ellen irányult, akik – ténylegesen vagy a jogsértők feltételezése szerint – a jogsértés időpontjában rendelkeztek a keresetben meghatározott védett tulajdonságokkal. E kötelezettségüknek a felperesek messzemenőig eleget tettek, hiszen mindezt nemcsak valószínűsítették, hanem kifejezetten igazolták is.

Ahogy azt az elsőfokú ítélet is helyesen tartalmazza: az I. rendű alperes polgármestere a Beszámoló-I-ben részletesen meghatározta, hogy kiket tekint „fészekrakóknak.” Ezen elnevezés alatt egyrészt azokat az Avasra (illetve a város más körzeteibe) „telepített”, többségében szegény sorsú, sokszor írástudatlan, tartósan munkanélküli, nagy családos embereket értette, akik részben Miskolc közigazgatási határán kívülről, részben a város külső területeiről kerültek a lakótelepekre, és az új lakóközegükbe – a Beszámoló-I. szerint kivétel nélkül – nem akartak, nem is tudtak beilleszkedni, jelentős részük bűnöző életmódot folytatott. Ugyancsak „fészekrakóknak” minősítette azokat az embereket, akik a környező települések valamelyikéről érkeztek Miskolc peremvidékeire a jobb

megélhetés, a kedvezőbb segélyezési rendszer reményében és – a Beszámoló-I. szerint ugyancsak kivétel nélkül – az átlagtól eltérő életfelfogásúak, szociálisan hátrányos helyzetűek és a központi bevételekből származó juttatások formájában hozzájuk eljutó jövedelmet gyakran bűncselekményekből, lopásokból egészítik ki. Az I. rendű alperes polgármesterének per tárgyává tett nyilvános kommunikációja tovább pontosította a „fészekrakók” személyi körét, hiszen őket „a szocialisták által betelepített alulszocializált, és mondjuk ki, többségében roma családok”-nak minősítette (Magyar Hírlap 2014. augusztus 21. napi számában tett nyilatkozat). E nyilatkozatokkal összhangban az I. és a II. rendű alperesek az elsőfokú eljárás során, sőt: a fellebbezésükben is megerősítették, hogy álláspontjuk szerint a „fészekrakók” „valószínűleg valamelyik szegregátumból” kerültek Miskolc egyéb területeire.

Mindebből teljesen nyilvánvaló, hogy a „fészekrakó” elnevezés alatt említett embercsoport – legalábbis az alperesek feltételezése szerint – ugyanazt a személyi kört takarta, mint akik a szegregátumokban éltek, így – ugyancsak az alperesek feltételezése szerint – ugyanazokkal a védett tulajdonságokkal rendelkeztek, mint a szegregátumok lakói: a társadalmi státuszuk alacsony volt, mélyszegénységben éltek, a többségük pedig a roma nemzetiséghez tartozott (Ebktv. 8. §-ának e), p) és q) pontjai).

A felperesek nemcsak valószínűsítették, hanem igazolták is, hogy a keresetekkel érintett elkövetési magatartások kivétel nélkül ezen társadalmi csoport ellen irányultak.

3. Az összehangolt ellenőrzésekkel megvalósított diszkrimináció és zaklatás

Az összehangolt ellenőrzések megtörténtét a fellebbezéseikben már egyik alperes sem tette vitássá. Márpedig ezek az intézkedések a Beszámoló-I. és II. szerint a „fészekrakó probléma” megoldását szolgálták, azaz a „fészekrakó” elnevezés alatt említett embercsoport ellen irányultak. Az I. rendű alperes polgármesterének a boon.hu internetes portálon 2013. január 16-án közzétett nyilatkozata pedig nem hagyott kétséget afelől, hogy a szegregátumok lakói ugyancsak az összehangolt ellenőrzések célcsoportját képezték, ők pedig – legalábbis az alperesek feltételezése szerint – a „fészekrakókkal” azonos népcsoportot alkottak.

Azt, hogy az alperesek az összehangolt ellenőrzéseket – e nyilatkozatoknak megfelelően – szinte kizárólag ezen társadalmi csoportot érintő módon szervezték meg és hajtották végre, az ellenőrzések helyszínei is igazolták. Ahogy azt az elsőfokú ítélet 38. oldala helyesen tartalmazza: a felperesek a 80. sorszámú beadványuk 1. számú mellékletében sorolták fel az összehangolt ellenőrzések helyszíneit. E felsorolás részben a III. rendű alperes keresetlevél mellékleteként csatolt adatszolgáltatásán, részben pedig a minap.hu internetes portálon megjelent tudósításokon alapult, amelyek rendszeresen beszámoltak az összehangolt ellenőrzésekről. Azt, hogy ezen ellenőrzések valóban az ott írt helyszíneken zajlottak le, az alperesek nem teheték vitássá, hiszen a Beszámoló-I-ben épp az I. rendű alperes polgármestere fejtette ki azt, hogy az önkormányzat az ellenőrzéseknek tudatosan biztosított nagy nyilvánosságot a közvetett tulajdonában álló médiumokon, így – egyebek mellett – a Miskolci Naplón keresztül. Ezért ezek a tudósítások az ellenőrzött helyszínek tekintetében hitelesek és pontosak voltak, ezek alapján tehát rekonstruálni lehetett, hogy az ellenőrzésekre mikor és hol került sor. Az elsőfokú bíróság az ítéletének 38. oldalán ennek megfelelően vette számba az ellenőrzési helyszíneket, azaz e felsorolás – az I. és a II. rendű alperesek fellebbezésével

ellentétben – nem az Ombudsmani Jelentés 67. oldalán, hanem a fenti indokokon alapult, amelyeket az elsőfokú ítélet is hiánytalanul tartalmaz.

Az, hogy ezek a helyszínek részben szegregátumok területére estek, az IVS és az ITS, vagyis épp az I. rendű alperes saját nyilatkozatai alapján vitán felül áll. Az pedig, hogy a szegregátumnak nem minősülő többi helyszín – az elsőfokú ítéletben foglalt két kivétellel – gettósodott lakóépületeknek, utcáknak és területeknek felelt meg, az elsőfokú bíróság ítéletének 39. oldalán részletesen elemzett tanúvallomások, így nemcsak Havas Gábor, hanem Csendes József, Pribelszky Jenő, továbbá az alperesek indítványára meghallgatott Kovács László Csaba, Takács János és dr. Vassné Papp Nóra tanúk idézett nyilatkozatai alapján kétséget kizáróan megállapítható. Ezen nyilatkozatok részletes elemzését az ítéltábla nem kívánja megismételni, csupán visszautal az e körben minden tekintetben helytálló elsőfokú ítéletre.

Az I. és a II. rendű alperesek fellebbezésével ellentétben az elsőfokú bíróság az ítéletének 24. oldalán meghatározta, hogy mit tekint gettónak: azokat a területeket, amelyek nem szegregátumokban találhatóak, de ugyanolyan alacsony társadalmi státuszú, mélyszegénységben élő, többségében roma nemzetiségű ember életterületül szolgálnak, mint akik a szegregátumokban élnek. Ez a meghatározás nemcsak Havas Gábor és Csendes József szociológusok tanúvallomásaival, hanem az I. és a II. rendű alperesek azon – fent részletesen elemzett – nyilatkozataival is egybevágh, amelyek az összehangolt ellenőrzések célcsoportjaként – „fészekrakó” elnevezés alatt – ugyanezt a társadalmi csoportot jelölték meg. Ebből ugyanis egyenesen következik az, hogy a szegregátumok ellenőrzése mellett cél volt e csoporthoz tartozó személyek szegregátumokon kívüli lakóhelyének, azaz az elsőfokú ítéletben gettósodott területként jelzett lakóépületeknek, utcáknak az ellenőrzése is, amelyet az alperesek – az előző bekezdésben foglalt bizonyítékok tanúsága szerint – ennek megfelelően végre is hajtottak.

Az a tény, hogy a szegregátumokban és a gettósodott területeken végzett összehangolt ellenőrzések során az ellenőrzést végrehajtó személyek adott esetben olyan ingatlanokba is bekopogtak, ahol nem alacsony társadalmi státuszú, mélyszegénységben élő, többségében roma nemzetiségű emberek éltek, nem cáfolja azt, hogy az ellenőrzések a keresetben megjelölt társadalmi csoport ellen irányultak. Az alperesek indítványára meghallgatott tanúk: Kovács László Csaba, Takács János és dr. Vassné Papp Nóra ugyanis azt vallották, hogy miután az ellenőrzéseket az általuk „problémásnak” ítélt lakásokban elvégezték, a többi lakásba is bekopogtak, de csak azért, hogy érdeklődjenek: van-e még máshol is probléma, továbbá azért, hogy így védjék a bejelentőt (42. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 3. oldalának 6. bekezdése, 17. oldalának 6. bekezdése, 45. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 3. oldalának utolsó előtti bekezdése). Ezzel egyezően a felperesek indítványára meghallgatott Pribelszky Jenő is azt nyilatkozta, hogy – noha az adott területen minden lakásba bekopogtak – nem mindenütt intézkedtek ugyanúgy (59. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 12. oldalának 3. bekezdése). Ezért az összehangolt ellenőrzések valódi célja – a fent részletesen elemzett bizonyítékoknak megfelelően – kizárólag a keresettel érintett védett tulajdonságokkal rendelkező csoport ellenőrzése volt, még akkor is, ha az ellenőrzés formálisan más társadalmi csoporthoz tartozó személyek lakóhelyét is érintette.

Erre tekintettel nem volt alapos az alperesek azon fellebbezési érvelése, amely szerint az ellenőrzésekkel érintett személyek esetében csoportképző tényezőként kizárólag maguk

az ellenőrzések vehetőek figyelembe és alaptalanul hivatkoztak arra is, hogy az ellenőrzések nem kifejezetten a keresetben megjelölt védett tulajdonságokkal rendelkező társadalmi csoport ellen irányultak.

Az elsőfokú ítélet helyesen állapította meg, hogy az összehangolt ellenőrzéseknek semmiféle jogalapjuk nem volt. A hiányzó jogalapot nem pótolta az ombudsman eljárása és a jelen per során becsatolt lakossági panaszok, azok ugyanis kizárólag azon hatóság vagy közszolgáltató eljárását alapozhatták volna meg, amelyeknek a panasz kivizsgálása a hatáskörébe tartozott, ráadásul ez a hatóság vagy közszolgáltató is csak olyan személyi körben és területen intézkedhetett volna, amely az adott panasz kivizsgálásához elengedhetetlen. Ahhoz pedig végképp nem volt jogalapjuk az alpereseknek, hogy az ellenőrzéseket az elsőfokú ítéletben és az Ombudsmani Jelentésben részletesen rögzített módon: az érintett személyek tisztességes hatósági eljáráshoz, hatékony jogorvoslathoz és magánélethez való alapjogát, valamint az információs önrendelkezési jogát megsértve végezzék el.

A jogszabályok betartása mindenki számára kötelező, különösen igaz ez azon állami és önkormányzati szervekre, amelyeknek a feladata éppen az, hogy őrkdjenek a jogszabályok betartása felett. Mindez azt jelenti, hogy ezek a szervek kizárólag a jogszabályok által megengedett körben és módon tehetnek intézkedéseket, így olyan személyekkel szemben is csak a jogszabályi keretek között léphetnek fel, akik adott esetben jogsértést követtek el. Ezért jelen perben – az I. és a II. rendű alperesek fellebbezésével ellentétben – nem volt jelentősége annak, hogy a „fészekrakóként” említett emberek milyen módon kerültek szegregátumokon kívüli lakóhelyekre, és hogy közülük hányan és milyen jellegű jogsértéseket követtek el. Mindez ugyanis nem hatalmazta fel az alpereseket arra, hogy maguk is jogsértően járjanak el, továbbá arra sem, hogy ezeket az embereket – általánosítva és mindenfajta egyéni mérlegelés nélkül – összeférhetetlen, alkalmazkodásra képtelen, bűnöző életmódot folytató csoportként bélyegezzék meg és kezeljék.

Bár az alperesek az összehangolt ellenőrzések körében sérelmezték az elsőfokú bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységét is, ezen érvelésük sem volt alapos, hiszen az elsőfokú bíróság a keresetnek helyt adó rendelkezése alapjául szolgáló tényállást a bizonyítékok okszerű és logikus mérlegelése útján, helyesen állapította meg. Az a körülmény, hogy Rácz Béla és Váradi Gábor tanúvallomásait nem tartotta elegendőnek a 2015. utáni időszakban végzett ellenőrzések igazolására, nem zárta ki azt, hogy ugyanezen vallomásokat az ezt megelőző időszakra nézve bizonyítékként fogadja el, különös figyelemmel arra, hogy e vallomásokat ezen időszakra vonatkozóan más, az elsőfokú ítéletben részletesen felsorolt bizonyítékok – így egyebek mellett az alperesek indítványára meghallgatott egyes tanúk vallomásai is – alátámasztották. Az a tény pedig, hogy Pribelszky Jenő tanú korábban perben állt az II. és a III. rendű alperesekkel, továbbá kapcsolatban volt az I. rendű felperessel, szintén nem zárta ki azt, hogy az elsőfokú bíróság bizonyítékként értékelhesse az ő vallomását, különös figyelemmel arra, hogy e vallomást az elsőfokú ítéletben részletesen számba vett egyéb bizonyítékok – így egyebek mellett az alperesek indítványára meghallgatott egyes tanúk vallomásai is – megerősítették. A felperesek helyesen hivatkoztak arra is, hogy az 1952. évi Pp. szabad bizonyítási rendszerében lehetőség volt az Ombudsmani Jelentés bizonyítékként történő értékelésére is, amelyet az elsőfokú bíróság – helyesen – meg is tett. Az elsőfokú ítélet részletes indokolást tartalmaz arra vonatkozóan is, hogy az elsőfokú bíróság miért nem fogadta el az alperesek Ombudsmani Jelentéssel kapcsolatos

aggályait, az ítéltábla az indokolás ezen részével is maradéktalanul egyetért, azt megismételni nem kívánja.

Azt, hogy a kereset tárgyát képező összehangolt ellenőrzések Miskolc azon részeit is érintették, ahol alacsony társadalmi státuszú, mélyszegénységben élő, többségükben roma nemzetiségű személyek nem élnek, az alperesek nem igazolták. Erre nem volt alkalmas a III. rendű alperes fellebbezésében említett két tanú: Kiss István és Braó Szabolcs vallomása sem, hiszen e tanúk nem támasztották alá azt, hogy ezen összehangolt ellenőrzések ugyanilyen módon kiterjedtek a Miskolcon lakó, azaz a védett csoporttal összehasonlítható helyzetben lévő, de védett tulajdonságokkal nem rendelkező többi emberre is. Azok az ellenőrzések, amelyeket a III. rendű alperes önálló, a saját hatáskörébe tartozó egyéb körülmények vizsgálata céljából Miskolc egyéb területein végzett, nem hasonlíthatóak össze a per tárgyát képező összehangolt ellenőrzésekkel.

Mivel pedig a védett csoporttal összehasonlítható helyzetben lévő személyek nem szenvedték el az összehangolt ellenőrzésekkel járó alapjogi sérelmeket, az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy az alperesek megsértették az egyenlő bánásmód követelményét. E jogsérelem pedig – az I. és a II. rendű alperesek fellebbezési érvelésével szemben – nem az Ebktv. 9. §-a szerinti közvetett, hanem az Ebktv. 8. §-a szerinti közvetlen hátrányos megkülönböztetést valósított meg. Noha az ellenőrzést végzők az érintett terület valamennyi ingatlanába és lakásába bekopogtak, a kifejtett okok miatt nem mindenhol ellenőriztek ugyanúgy, hiszen az ellenőrzések Beszámolókbán és egyéb nyilvános kommunikációban kifejezetten deklarált célja csak „fészekrakók” és a szegregátumok lakóinak ellenőrzése volt. Emiatt az összehangolt ellenőrzésekkel járó alapjogi hátrányok kifejezetten ezt a társadalmi csoportot célozták és sújtották, amely nem közvetett, hanem már közvetlen diszkriminációt jelent.

Ugyanezen összehangolt ellenőrzések az elsőfokú ítéletben kifejtett helyes indokok miatt zaklatást is megvalósítottak, hiszen mind a céljuk, mind pedig a hatásuk az volt, hogy megfélemlítő, ellenséges, támadó környezet létrehozásával költözésre bírják a védett tulajdonságokkal rendelkező társadalmi csoport tagjait. Mivel ezt a megállapítást külön egyik alperes fellebbezése sem sérelmezte, e körben az ítéltábla csupán visszautal az elsőfokú bíróság által részletesen felsorolt indokokra, amelyekkel maradéktalanul egyetért, ezek közül csupán azt emeli ki, hogy a zaklatás megállapításához nem volt szükség annak vizsgálatára, hogy ugyanezt a hátrányt a védett csoporttal összehasonlítható helyzetben lévő, de védett tulajdonságokkal nem rendelkező emberek is elszenvedték-e.

4. A nyilvános önkormányzati kommunikáció, az úgynevezett Számozott utcák felszámolása során elkövetett diszkrimináció, továbbá a diszkriminatív lakásrendeleti módosítás elfogadása és fenntartása útján megvalósított zaklatás

Az alperesek sem az elsőfokú eljárás során, sem pedig a fellebbezéseikben nem tették vitássá azt, hogy az elsőfokú ítéletben idézett nyilvános önkormányzati kommunikáció, az úgynevezett Számozott utcák felszámolása során elkövetett diszkrimináció, továbbá a diszkriminatív lakásrendeleti módosítás a „fészekrakók” és a szegregátumokban élők ellen irányult. A kifejtett okok miatt ezek az emberek – legalábbis az alperesek feltételezése szerint – ugyanazon társadalmi csoporthoz tartoztak, így – szintén az alperesek feltételezése szerint – ugyanazon védett tulajdonságokkal rendelkeztek:

alacsony társadalmi státuszúak, mélyszegénységben élők és többségükben roma nemzetiségűek voltak.

Az elsőfokú bíróság logikusan és okszerűen levezette, hogy ezen magatartások – a maguk összességében – miként fokozták a megfélemlítő, ellenséges és támadó környezetet a védett tulajdonságokkal rendelkező társadalmi csoport körül. Ezért az I. rendű alperes alap nélkül hivatkozott arra, hogy nem világos: miért minősítette az elsőfokú bíróság a Számozott utcák felszámolása és a lakásrendelet módosítása során megvalósított közvetett diszkriminációkat zaklatásnak. Fontos kiemelni, hogy e minősítés során az elsőfokú bíróság nem helyezkedett szembe az EBH határozatával, a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság jogerős ítéletével, továbbá a Kúria önkormányzati tanácsának határozatával és nem minősítette át az egyes részcselekményeket közvetett diszkriminációból zaklatássá. Valójában – ahogy azt az elsőfokú ítélet is helyesen tartalmazza – zaklatást e magatartások összessége, együttes hatása eredményezett, ez hozott létre ugyanis oly mértékben megfélemlítő és támadó környezetet, amely a védett csoportok egyes tagjainak elköltözéséhez vezetett.

Mindezekre tekintettel az elsőfokú ítélet azon rendelkezése is jogszerű, amely megállapította, hogy az I. rendű alperes az említett magatartásaival zaklatást követett el a védett csoport tagjainak sérelmére.

5. A jogsértés jogkövetkezményei

Bár az alperesek fellebbezése a keresetek teljes elutasítására irányult, a jogsértések elsőfokú bíróság által alkalmazott jogkövetkezmények körében csak az I. rendű alperes fellebbezése tartalmazott külön indokolást, ez is csupán a kiszabott közérdekű bírságot sérelmezte. Ezért az ítéltábla a többi szankció tekintetében csupán visszautal az elsőfokú bíróság ítéletére azzal, hogy az ott írt indokolással egyetért, azt megismételni nem kívánja.

Az I. rendű alperes fellebbezése ugyanakkor a közérdekű bírság tekintetében sem volt alapos, az az érvelés ugyanis, amely szerint közérdekű bírságot azért nem lehetett volna kiszabni, mert nem volt kártérítési kereset, és az elsőfokú bíróság e körben bizonyítást sem vett fel, nem foghatott helyt.

Az 1959. évi Ptk. 84. §-ának (2) bekezdése alapján kiszabható közérdekű bírság jellegénél fogva nem a jogaiban megsértett fél kompenzálását szolgálja, hanem a társadalom rosszsallását fejezi ki, általános védekezésül szolgál a hasonló cselekményektől való visszatartás érdekében (BH1991.353.). Kártérítési kereset hiányában akkor alkalmazható, ha a jogsértés indokolatlanul súlyos, az ahhoz vezető magatartás pedig felróható, és megfelelő igényérvényesítés esetén a kártérítési kötelezettség nem zárható ki (BH2003.150.).

Mindez azt jelenti, hogy a közérdekű bírság kiszabását sem a kártérítési kereset, sem pedig az e körben lefolytatott bizonyítás hiánya nem zárta ki. Épp ellenkezőleg: közérdekű bírság alkalmazásának valamennyi feltétele fennállt, hiszen megállapítható volt, hogy:

- az I. rendű alperes éveken át tartó, többszörösen jogsértő magatartása indokolatlanul súlyos jogsérelmet eredményezett;
- e magatartás felróhatóságához sem férhetett kétség; továbbá

- nem volt kizárható az sem, hogy megfelelő igényérvényesítés, azaz a védett csoporthoz tartozó személyek kereseti kérelme esetén az I. rendű alperes kártérítésre lesz kötelezhető.

Az elsőfokú bíróság a jogsértés kiemelt súlya és a felróhatóság magas foka alapján helytállóan határozta meg a közérdekű bírság mértékét is, így annak mellőzésére vagy leszállítására az ítéltábla a kereset részbeni elutasítása folytán sem látott lehetőséget (EBH2011.2307.).

A kifejtett okok miatt az ítéltábla az elsőfokú ítéletet fellebbezett részét az 1952. évi Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Az I. és a II. rendű alperesek fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért kötelesek a felperesek jogi képviselői munkadíjból álló másodfokú perköltségének egyetemleges megfizetésére (1952. évi Pp. 78. §-ának (1) bekezdése, 82. §-ának (1) bekezdése), amelynek összegét az ítéltábla 10 000 forint + áfa, azaz 12 700 forintban határozta meg (a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet (R.) 3. §-a (3), (5) bekezdései, 4/A. §-ának (1) bekezdése).

A III. rendű alperes fellebbezése szintén nem volt eredményes, ezért ő maga is köteles a felperesek jogi képviselői munkadíjból álló másodfokú perköltségének egyetemleges megfizetésére (1952. évi Pp. 78. §-ának (1) bekezdése, 82. §-ának (1) bekezdése), amelynek összegét az ítéltábla ugyancsak 10 000 forint + áfa, azaz 12 700 forintban határozta meg (R. 3. §-a (3), (5) bekezdései, 4/A. §-ának (1) bekezdése).

A feljegyzett fellebbezési illetéket az alperesek illetékmentessége folytán az állam viseli (6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (1) bekezdése, 14. §-a).

Debrecen, 2019. május 9.

Dr. Pribula László s.k. a tanács elnöke, Dr. Molnár Tibor Tamás s.k. előadó bíró, Dr. Árok Krisztián s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

Dr. László
tisztviselő

